

בית ספר אקדמאי לקציני קבע

קטע מדברי בשיחה זכה, שלא־ביזמתי, להתפרסם ב"מערכות" (חוב' קל"ט, בלקט "על פנימיות" עמ' 56) — וכן זכה, בצותא עם קטעי־השיחה האחרים שבאותו לקט, אף לתגובות ביקורתיות (בחוב' "מערכות" ק"מ — במחרוזת הרשימות "על פנימיות — הגבות מבפנים"). מטבע הדברים הוא שאותו קטע־שיחה שראה אור לא איפשר למותחי הביקורת לעמוד כיאות ובבהירות על דעתי היסודית בסוגיה זו ועל כונת הערותי. הנני מנסה, על־כן, לתת להלן סיכום תמציתי לדעותי בתחום זה, והרוצה לנהל אתי ויכוח — ידע על מה לנהלו.

והתנדבות לשרת בצבא־הקבע לאחר גמר הלימודים (כדי לעודדם, כדאי לקבוע תחילה שנת־קבע אחת תמורת כל שנת־לימוד). יש לדאוג שבכל מחזור יהיו 40—30 חניכים, כדי שניתן יהיה לבנות מכל מחזור מחלקה, ובעתיד — פלוגה של כלל ביה"ס בו קיימות 3 או 4 שנות־לימוד. עם סיימם את בית־הספר ישרתו הבוגרים בחמש השנים הראשונות שלהם באחד מהחילות הלוחמים ורק אח"כ יועבר חלק מהם לחילות הטכניים, בהתאם לנטייתם האישית ולצרכי צה"ל.

ידועות מגבלותיו התקציביות של צה"ל. לכן נראה לי כי יש לנקוט בשני צעדים אלה: א. לבטל את הפנימיה הצבאית שעליה ביה"ס הריאלי בחיפה — ו"להקפיא" את מתקניה, אמצעיה וכוח־האדם שלה, "לטובת" ביה"ס לקציני־קבע (אמצעים אלה ישרתו אז את ביה"ס לקצינים המוצע עליהם הטכניון במקום ביה"ס למ"כים עליהם ביה"ס הריאלי); ב. יש להפסיק משלוח הקצינים הצעירים לאוניברסיטה ולטכניון, ולהפנות את התקציב שנועד למטרה זו, לביה"ס לקציני־קבע, ולמימון משכורותיהם של החניכים והמדריכים המיועדים.

אם יצליח הנסיון — הריני חווה שלבי התפתחות נוספים; ובין אלה: פתיחת מחלקה־מכינה, אליה יתקבלו מועמדים שאינם בעלי השכלה תיכונית, ובה יקבלו מש"קים מצטיינים השכלה תיכונית, כדי שיוכלו להצטרף למחזור האקדמאי; יסוד בית־ספר לקציני־קבע ליד האוניברסיטה בירושלים; בעתיד הרחוק יתכן אף איחוד שני בתי־ספר אלו לבית־ספר צבאי אקדמאי אחד שההוראה בו תהיה באחריות הבלעדית של צה"ל.

ברור כשמש כי שיטה זו לא תוכל לבוא במקום השיטה המקובלת להכשרת שכבת הקצינים בכלל־צה"ל. תכליתה היא לשפר את רמתה האישיותית והקפה המספרי של קצונת־הקבע הצעירה בצה"ל ו"לייצר" מספר מוגדל של קצינים שעשויים להוות בעתיד את העילית של צבא־הקבע. שיטה זו עשויה להזרים לשירות צבא־הקבע קצינים צעירים שיקבלו חינוך ואימון צבאי יסודי וממושך, והשכלה אקדמאית מקיפה גם יחד. לימוד כזה יסייע להם בעתיד במילוי תפקידיהם — ברמות הגבוהות של פיקוד, בכלל, ובחילות המקצועיים, במיוחד.

מדוע נוטשים קצינים צעירים טובים את צה"ל בגמר שירות החובה שלהם? כי הרי נמצאים ביניהם בעלי יכולת וסיכוי להתקדם בצבא־קבע ולהגיע אף לתפקידים בכירים. בנושם קטן בין הנש"ארים בשירות־קבע האחוז של אלה העשויים להחליף בבוא־הזמן את דור קציני־הקבע ששורשי במלחמת־העצמאות. חושבני כי אין חולק על כך שפתרון (כמותי ואיכותי) לבעיה של הנרמת קציני־קבע צעירים הכרחי לשמירת חיותו ויכולתו של צה"ל.

בשנים האחרונות, שם חלק ניכר מהקצינים המשתחררים משירות־חובה את פעמיו לבית־הספר האקדמאיים, לקנות דעת ולהגיע אח"כ להשגים רבים יותר בהיים האזרחיים; וצה"ל הסכים לממן לימודיהם בטכניון ובאוניברסיטה של מספר ניכר מהקצינים הצעירים. הדבר כרוך בהקצבה כספית ניכרת (משכורת ושכר־לימוד), ושתי מגבלות חמורות בו: א. העובדה שקצין צעיר, אשר הספיק לשרת בצה"ל רק שנה או שנתיים, נלקח מהשירות לארבע שנות לימוד באולפנה אזרחית — משך זמן בו הוא יוצא ממסגרת הפיקוד והחינוך הצבאי; ב. האפשרות שרבים מקצינים צעירים אלה יטו, עם חזרם לשירות צבא־הקבע, להשתבץ בתפקידים מקצועיים, הכרוכים במקר צוע אותו למדו — דבר שירחיק את מיטב הקצונה מהחילות הלוחמים אל החילות המשרתיים.

כיצד, אפוא, נביא ליצירת גל קציני־קבע צעירים, מעולים ומש־כילים?

הפתרון הנראה לי הוא הקמת בית־ספר מיוחד, שיכשיר מש"קים כקציני־קבע, ושמשך הלימודים בו יהיה כ־3—4 שנים. מערכת הלימודים תכלול תכנית רחבה של אימון צבאי לקצינים ותכנית מלאה של לימוד אקדמאי במקצוע של הטכניון או האוניברסיטה (כולל הסמכה מלאה). רצוי להקים שני בתי־ספר כאלה — ליד הטכניון וליד האוניברסיטה בירושלים. ניהול בית־הספר יופקד בידי מפקד צבאי ויקוים בו משטר־חיים חינוכי־צבאי, שיטפח ויגבש את דמותו החינוכית והצבאית של הקצין הצעיר בעתיד.

החניכים יתקבלו לאחר ששירתו שנה עד שנה וחצי בשירות־חובה בצה"ל והגיעו לדרגת מש"ק (רב"ט או סמל). על המועמדים למלא מספר תנאים, כגון: מבדקי־קצונה פסיכוטכניים, המלצות מפקדיהם